

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj 65 0 Rs 715920 25 Rev
Sarajevo, 08.04.2025. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija: Adnana Baručija, kao predsjednika vijeća, Snježane Malešević i Suada Kurtović, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja A. F. iz K., ulica..., koga zastupa punomoćnik Kadrija Kolić, advokat iz Ilidže, ulica Mala Aleja broj 6/1, protiv tuženog „Sarajevoputevi“ d.d. Sarajevo, sa sjedištem u Sarajevu, ulica Mustajbega Fadilpašića broj 17, koga zastupa punomoćnik Emir Kurtović, advokat iz Sarajeva, ulica Mis Irbina broj 26/1, radi utvrđenja mobinga, vrijednost predmeta spora 5.500,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 Rs 715920 20 Rsž od 16.12.2024. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 08.04.2025. godine, donio je:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužitelja za naknadu troškova revizijskog postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj 65 0 Rs 715920 18 Rs od 08.05.2020. godine utvrđeno je da je tuženi svojim odlukama o radnopravnom statusu tužitelja počinio mobing prema tužitelju, te je obavezan da tužitelju isplati iznos od 5.000,00 KM, na ime duševne boli zbog povrede ugleda i časti, odnosno psihičkog uznemiravanja i degradiranja, sa zakonskom zateznom kamatom od dana 19.07.2018.godine do isplate, kao i da mu naknadi troškove postupka u iznosu od 2.160,40 KM. Odbijen je tužbeni zahtjev za naknadu štete preko dosuđenog iznosa, do ukupno traženog iznosa od 5.500,00 KM, kao i zahtjev za utvrđivanje da su postupci tuženog doveli do smanjenja životne aktivnosti tužitelja.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 Rs 715920 20 Rsž od 16.12.2024. godine žalba tuženog je uvažena, prvostepena presuda u dosuđujućem dijelu preinačena na način da je odbijen zahtjev tužitelja kojim je tražio da se utvrdi da je tuženi svojim odlukama o radno-pravnom statusu tužitelja počinio mobing, da se obaveže tuženi da tužitelju isplati iznos od 5.000,00 KM, na ime duševne boli zbog povrede ugleda i časti, odnosno psihičkog uznemiravanja i degradiranja, sa zakonskom zateznom kamatom od dana 19.07.2018. godine do isplate, kao i da mu naknadi troškove postupka u iznosu od 2.160,40 KM. Istom presudom odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova žalbenog postupka i obavezan tužitelj da tuženom nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.790,10 KM.

Protiv drugostepene presude tužitelj je blagovremeno izjavio reviziju zbog povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. Zakona o parničnom postupku koja je učinjena pred drugostepenim sudom i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija

usvoji, pobijana presuda preinači na način da se potvrdi prvostepena presuda, uz obavezu tuženog da tužitelju naknadi troškove cijelog postupka i troškove sastava revizije u iznosu od 631,80 KM ili da pobijanu presudu ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

Tuženi nije podnio odgovor na reviziju.

Nakon što je ispitao pobijanu presudu u smislu odredbe člana 241. Zakona o parničnom postupku (Sl. novine F BiH broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15 - u daljem tekstu ZPP), ovaj sud je odlučio kao u izreci iz slijedećih razloga:

Revizija je dozvoljena, ali nije osnovana.

Prema odredbi iz člana 13. stav 2. Zakona o zabrani diskriminacije (Sl. glasnik BiH, broj 59/09 i 66/16) revizija je uvijek dozvoljena u antidiskriminacijskim postupcima propisanim odredbom člana 12. istog Zakona. Kako prema odredbi člana 4. stav 3. Zakona o zabrani diskriminacije mobing predstavlja oblik diskriminacije, to je u ovoj pravnoj stvari revizija dopuštena bez obzira što vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude ne prelazi cenzus propisan odredbom člana 237. stav 2. ZPP.

Neosnovano tužitelj u reviziji prigovara da je pobijana presuda rezultat povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članovima 8., 231. i 191. stav 4. ZPP, na koje povrede opisno ukazuje kroz navode da su provedeni dokazi pogrešno ocijenjeni, da drugostepeni sud nije odgovorio na sve žalbene prigovore, niti je dao razloge za svoju odluku.

Suprotno ovim prigovorima drugostepeni sud je odlučujući o žalbi tuženog pravilno primjenio član 231. ZPP i ocjenio žalbene navode koji su od odlučnog značaja za pravilno i zakonito odlučivanje, a pri tome izveo i valjan zaključak o činjeničnom utvrđenju do kojeg je došao, nakon što je u smislu člana 217. stav 1. i 2. ZPP održao raspravu pred ovim sudom, na kojoj je ponovo izveo sve provedene dokaze iz prvostepenog postupka. Tužitelj u podnesenoj reviziji analizira i cijeni izvedene dokaze izводеći drugačiji činjenični i pravni zaključak od suda, što ne može jer to pravo pripada isključivo sudu u skladu sa odredbom člana 8. ZPP. Time što utvrđene činjenice i izvedene dokaze drugostepeni sud nije tumačio u skladu sa stavom tužitelja nije počinio povrede odredaba parničnog postupka na koje se ukazuje u reviziji. Slobodnoj ocjeni dokaza od strane suda stranka ne može s uspjehom suprotstaviti svoju ocjenu tih dokaza, tim više što ta ocjena u konkretnom slučaju uključuje prigovore činjenične prirode koji u revizijskom postupku nisu relevantni (član 240. stav 2. ZPP).

Iz navedenih razloga nisu prihvatljivi ni prigovori tužitelja o povredi odredbe člana 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda koja odredba obavezuje sudove, između ostalog, da obrazlože svoje presude. Naime, ova obaveza ne može biti shvaćena kao obaveza da se u presudi iznesu svi detalji i daju odgovori na sva postavljena pitanja i iznesene argumente, te da sudovi imaju određenu diskrecionu ocjenu u vezi s tim koje će argumente i dokaze prihvatiti u određenom predmetu, ali su obavezni navesti jasne i razumljive razloge na kojima su zasnovali svoju odluku (pravni stav izražen u odluci Ustavnog suda broj U 62/01 od 05.04.2002. godine). Drugostepeni sud je upravo tako i postupio jer obrazloženje drugostepene sadrži razloge o odlučnim činjenicama koje su sudu poslužile kao stvarni i pravni osnov za donošenje odluke, pri čemu ti razlozi nisu neodređeni i nejasni, odnosno to obrazloženje po svom sadržaju odgovara zahtjevu koji je u tom pogledu postavljen odredbom člana 191. stav 4. ZPP.

Protivno stavu tužitelja nije osnovan ni prigovor pogrešne primjene materijalnog prava.

Postavljenim tužbenim zahtjevom tužitelj traži utvrđenje mobinga, koji je po navodima iz tužbe učinjen donošenjem više protivpravnih odluka tuženog o radnopravnom statusu tužitelja, čime je tužitelj degradiran i trpio duševnu bol, zbog koje traži naknadu nematerijalne štete.

Iz činjeničnih utvrđenja nižestepenih sudova proizilazi da je tužitelj bio Predsjednik Sindikalne podružnice tuženog, kada je organizovan štrajk zaposlenika tuženog dana 1.04.2016. godine. Navedeni štrajk je pravosnažnom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj 65 0 Rs 567372 16 Rs od 19.04.2016.godine zabranjen iz razloga što štrajk nije najavljen, organizovan i vođen u skladu sa Zakonom o štrajku, pravilima sindikata o štrajku i kolektivnom ugovoru. Povodom navedenog štrajka tuženi je dana 18.07.2016.godine tužitelju izdao pismeno upozorenje pred otkaz ugovora o radu zbog povrede radne obaveze iz ugovora o radu, koja se sastoji u organizovanju i učešću u štrajku suprotno Zakonu o štrajku, pravilima sindikata o štrajku i kolektivnom ugovoru. Tužitelj je kao uposlenik tuženog, sa tuženim imao više zaključenih ugovora o radu za radno mjesto vozač teretnog vozila nosivnosti preko 10 tona. Dana 30.11.2016.godine tuženi je donio Odluku o otkazu ugovora o radu tužitelju s ponudom izmijenjenog ugovora o radu, te je na osnovu te odluke zaključen ugovor o radu dana 01.12.2016.godine, po kojem je tužitelj raspoređen na radno mjesto vozač teretnog vozila u Sektoru mehanizacije. Po navedenom ugovoru tužitelj je imao veći koeficijent za obračun plaće nego po ugovoru o radu iz 2016. godine. Zakonitost navedene odluke tužitelj je osporavao podnošenjem tužbe sudu. Tuženi je dana 20.06.2018. godine donio Odluku o privremenom rasporedu radnika na drugo radno mjesto, po osnovu koje odluke je tužitelj privremeno raspoređen na radno mjesto cestarski radnik u Službi održavanja od 25.06.2018. godine. Navedena odluka donesena na osnovu člana 127. Statuta tuženog i člana 108. Zakona o radu FBiH, zbog iznenadnog povećanja obima posla, s tim što se plaće i druge naknade tužitelju obračunavaju prema zaključenom ugovoru o radu. Nakon donošenja odluke o privremenom rasporedu tužitelj je često bio na bolovanju, a iz medicinske dokumentacije proizilazi da se javljao ljekaru zbog reakcije na teški stres (dešavanja u radnoj sredini), da je upućen na pregled neuropsihijatru, kao i u Centar za mentalno zdravlje. Iz nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke proizilazi da privremeno premještanje tužitelja na radno mjesto cestarski radnik negativno uticalo na tužitelja u vidu psihičkog uznemiravanja.

Imajući u vidu naprijed navedena činjenična utvrđenja, prvostepeni sud je utvrdio mobing jer je tuženi donio Odluku o privremenom rasporedu tužitelja na radno mjesto cestarski radnik bez valjanog osnova i obrazloženja, čime je tužitelj bio prisiljen da obavlja vrstu poslova koji ne odgovaraju njegovoj stručnoj spremi u uslovima koji narušavaju samopouzdanje i imaju ponižavajući efekat, te je obavezao tuženog na isplatu iznosa od 5.000,00 KM tužitelju, po osnovu naknade nematerijalne štete za pretrpljenu duševnu bol.

Drugostepeni sud je, odlučujući o žalbi tuženog, žalbu usvojio i prvostepenu presudu preinačio u dosuđujućem dijelu, tako što je odbio tužbeni zahtjev kao neosnovan cijeneći da donošenje odluka o radno-pravnom statusu tužitelja i Odluke o privremenom rasporedu tužitelja na radno mjesto cestarskog radnika, ne predstavljaju mobing u smislu odredbe člana 4. stav 3. Zakona o zabrani diskriminacije jer radnje mobinga moraju biti tačno navedene i utvrđene, što nije u konkretnom slučaju.

Po ocjeni ovog suda drugostepena presuda je zasnovana na pravilnoj primjeni materijalnog prava.

Prema odredbi iz člana 4. stav 3. Zakona o zabrani diskriminacije¹, mobing je oblik nefizičkog uznemiravanja na radnom mjestu koji podrazumijeva ponavljanje radnji koje imaju ponižavajući efekat na žrtvu čija je svrha ili posljedica degradacija radnih uslova ili profesionalnog statusa zaposlenog.

Odredbom člana 9. stav 5. Zakona o radu FBiH², propisano je da mobing predstavlja specifičnu formu nefizičkog uznemiravanja na radnom mjestu koje podrazumijeva ponavljanje radnji kojima jedno ili više lica psihički zlostavlja i ponižava drugo lice, a čija je svrha ili posljedica ugrožavanje njegovog ugleda, časti, dostojanstva, integriteta, degradacija radnih uvjeta ili profesionalnog statusa.

Dakle, mobing podrazumijeva svako aktivno ili pasivno ponašanje od strane poslodavca, usmjereno na dostojanstvo i psihički integritetčnosti zaposlenog kroz nepristojno i grubo ponašanje, te namjerno izolovanje i zapostavljanje, te verbalno napadanje, ismijavanje, ogovaranje, neopravdane stalne prijetnje i pritisci kojima se zaposleni drži u stalnom strahu, prijetnja da će se protiv njega primijeniti fizička sila, fizičko uznemiravanje koje nema elemente krivičnog djela, namjerno izazivanje konflikata i stresa, što bi moglo dovesti do narušavanja zdravlja.

Prema članu 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije u svim postupcima predviđenim tim Zakonom kada osoba ili grupa osoba, na osnovu njima raspoloživih dokaza, učine vjerovatnim da je došlo do diskriminacije, teret dokazivanja da nije došlo do diskriminacije leži na suprotnoj strani. Dakle, obaveza tužitelja, kao žrtve diskriminacije, je da dokaže činjenice koje ukazuju na sumnju da je došlo do diskriminacije, odnosno tužitelj mora dokazati da je došlo do različitog tretmana, odnosno nedozvoljenog ponašanja, dok tuženi, kao osoba za koju se tvrdi da je izvršila diskriminaciju, može pobiti postojanje iste ukoliko dokaže da u njegovom ponašanju nije bilo elemenata nedozvoljenog, odnosno da svojim postupcima nije učinio akt diskriminacije ili mobinga.

Tokom postupka tužitelj nije dokazao svoje tvrdnje da su Odluka o otkazu ugovora o radu tužitelju s ponudom izmijenjenog ugovora o radu iz 2016.godine i Odluka o privremenom rasporedu radnika na radno mjesto cestarski radnik od 25.06.2018. godine donesene s namjerom da se tužitelj profesionalno degradira i šikanira. Kod činjeničnih utvrđenja konkretnog slučaja da je tuženi po izmijenjenom ugovoru tužitelju isplaćivao plaću sa većim koeficijentom, da je za vrijeme privremenog rasporeda tužitelju isplaćivana plaća koja mu pripada po ugovoru o radu od 01.12.2016.godine, da tužitelj nije pred nadležnim sudom osporavao odluku o privremenom rasporedu, pokazuju se kao neosnovani navodi revizije da je tuženi trebao dokazati činjenicu da je zaista postojala potreba za rasporedom tužitelja na radno mjesto cestarski radnik.

Po ocjeni ovog suda na utvrđenje postojanja mobinga, što je predmet spora u konkretnom slučaju, nema uticaja pitanje zakonitosti odluka tuženog, jer se navedeno utvrđuje raspravljanjem po drugom osnovu u drugoj parnici i ne mora predstavljati mobing, koji nije utvrđen u ovom slučaju.

¹ „Službeni glasnik BiH“ broj 59/09,66/2016

² “Službene novine FBiH”, broj 26/16 i 89/18

Kako nisu ostvareni revizijski razlozi, a ni razlog na kojeg ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, to je primjenom odredbe iz člana 248. ZPP revizija tužitelja odbijena kao neosnovana.

U skladu sa odredbom člana 397. stav 1. u vezi sa članom 386. stav 1. ZPP odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava revizije jer nije postigao uspjeh u revizijskom postupku.

Predsjednik vijeća

Adnan Baručija, s.r.